

KORLEIS LUKKAST VI MED EI BEREKRAFTIG SENTERUTVIKLING I VOSS HERAD?

LÉVA AV
LÉVA URBAN DESIGN



Kva er kunnskapsgrunnlaget basert på?



**Skrivebordsanalyser
og teori**



**Digitalt arbeidsverksted:
kartlegging av Voss**



**Digital undersøkelse
til innbyggere**

363 respondenter
fra hele Voss

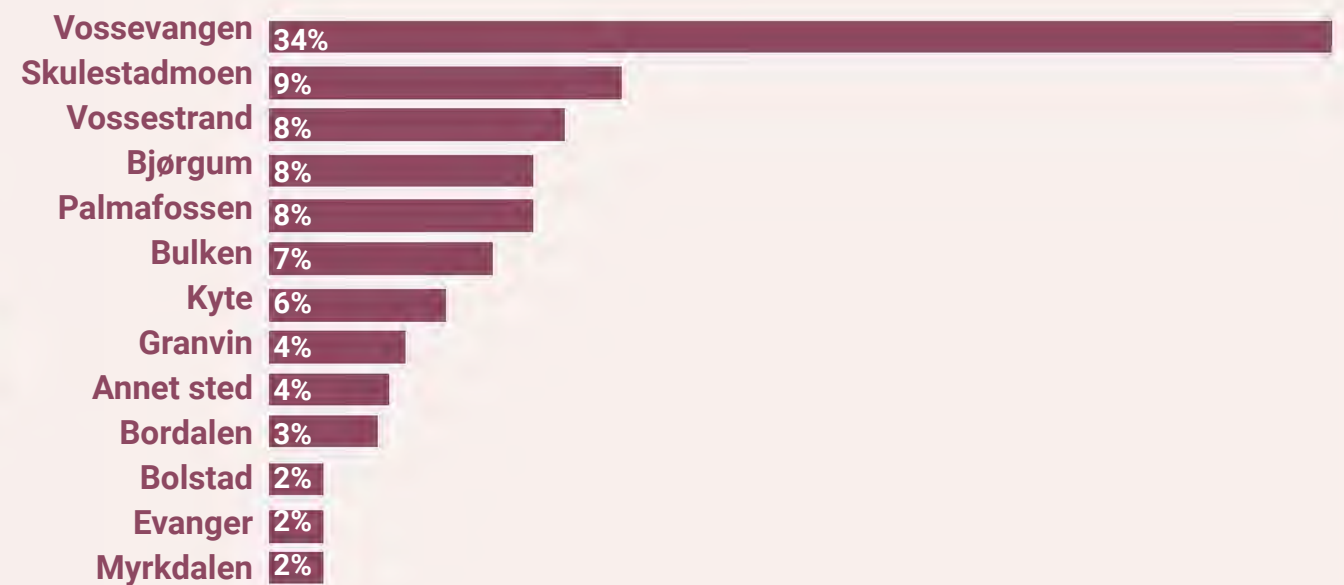
Tematikker: identitet, historie, funksjoner og tilbud, næring, befolkning, sosiale funksjoner, mm.

Digital undersøkelse



363 respondenter

Deltakelse



Utdrag av nokre spørsmål:

- Korleis vil du skildra den staden du bur nærast?
- Kva er det beste med staden du bur?
- Ueinig / einig: Staden eg bur er.. barne- & familievenleg, trygg, inkluderande, sosialt fellesskap
- Er det nokon faktorar ved staden du ikkje er nøgd med?
- Kartlegging av kvalitetar, svakheitar og tilbod
- Mobilitet - reiser i ditt nærmiljø / grend, til/frå Vossevangen og arbeid / skule

Viktig å sjå verdiane i Voss i ein samanheng

SOSIAL VERDISKAPING

bind saman dei ulike dimensjonane. Vår forståing av verdier blir forma gjennom samhandling med andre menneske.

- Tillit
- Samarbeid og nettverk
- Engasjement
- Stadtilhøyrse
- Felles mål

ØKONOMISK VERDISKAPING

- Nyetablering/utviding
- Inntekter og omsetting
- Sysselsetting
- Attraktivitet (tilflytting og besøk)

ØKONOMI
VELFERD

KULTURELL VERDISKAPING

- Identitet
- Kunnskap
- Tradisjonar og historie
- Symbol

KULTUR
LIVSKVALITET

SOSIALE VERDIER

DIALOG,
TILLIT &
SAMARBEID

MILJØMESSIG VERDISKAPING

- Natur og biologisk mangfald
- Kulturminner
- Landskap
- Utsleppsreduksjon

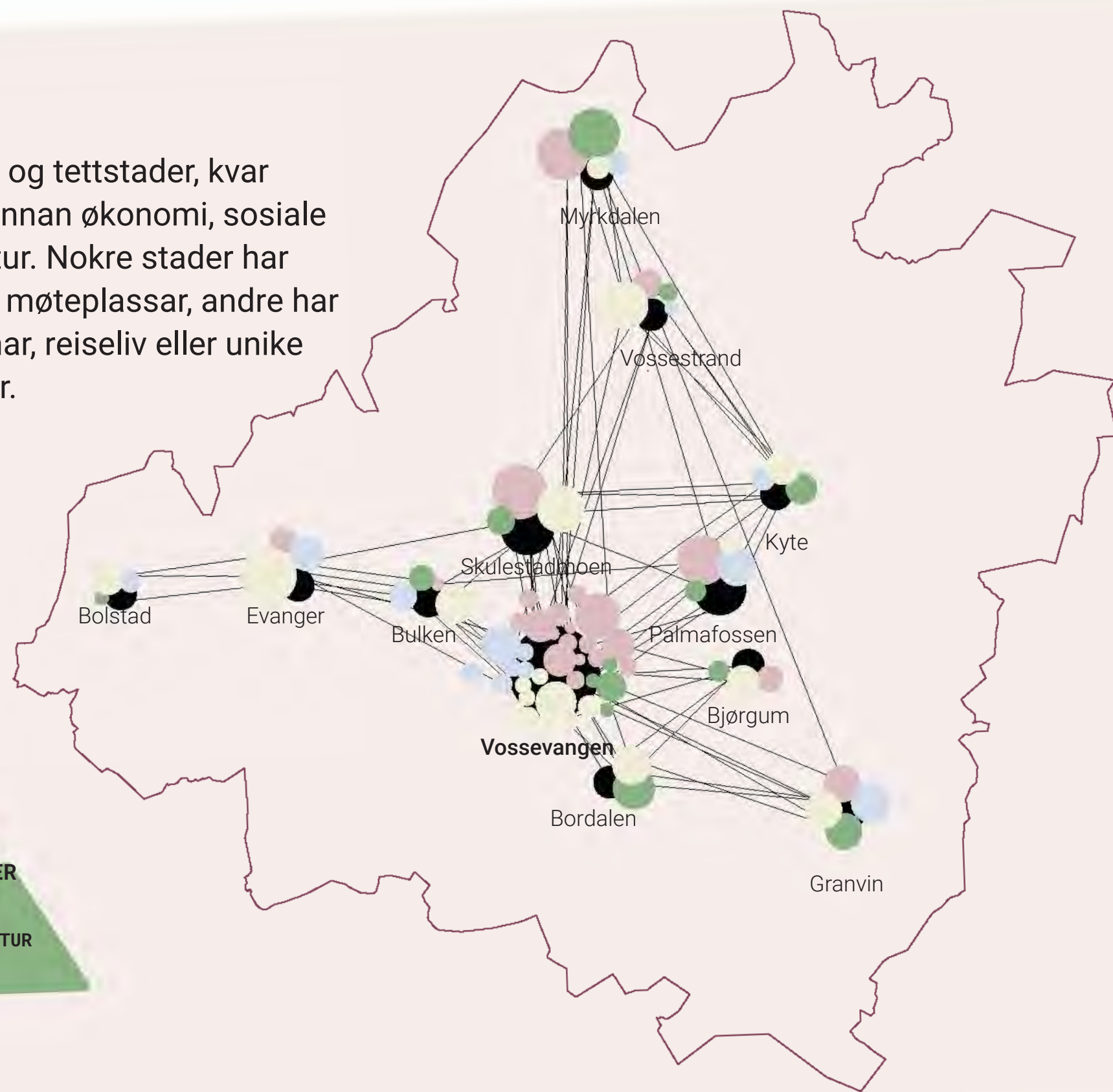
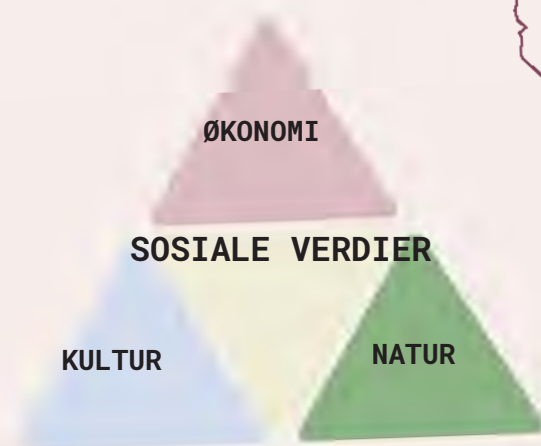
NATUR
LIVSGRUNNLAG

Verditriangelet

(Distriktssenteret, 2018, s.37)

Korleis?

Voss har mange bygder og tettstader, kvar med sine egne verdiar innan økonomi, sosiale fellesskap, kultur og natur. Nokre stader har sterke lokalsamfunn og møteplassar, andre har viktige næringsfunksjonar, reiseliv eller unike natur- og kulturkvalitetar.



BEFOLKNING

Bolstad

Evanger

54

Bulken

89

Skulestadmoen

150

Vossevangen

136

Bordalen

Myrkdalen

Vossestrand

152 U

Kyte

195 V

V U

174

Palmafossen

Bjørgum

128

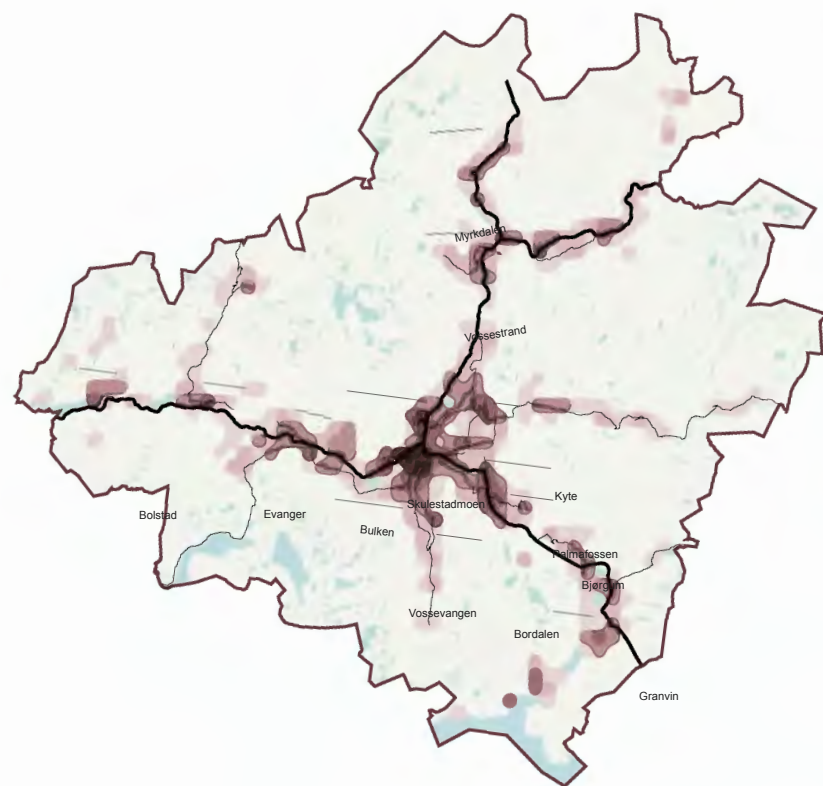
Granvin

120 U

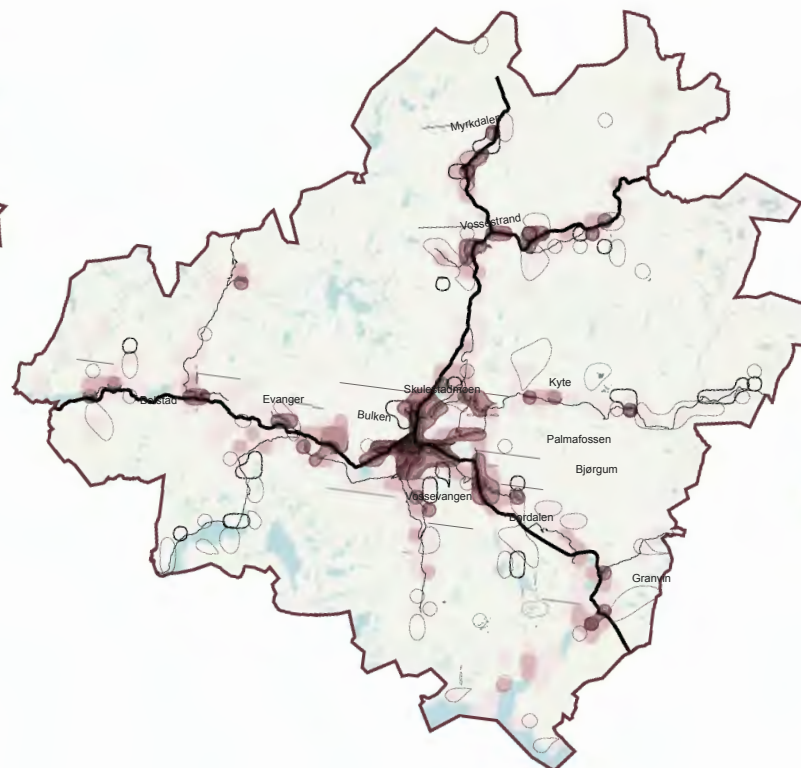
Innbyggjarar, bustader og verksemder langs tre hovudaksar

- Tre hovudaksar; nord, vest og aust.
- Styrkje dei tre aksane
- Utfordring for dei stadane ikkje er like "påkobla" desse.

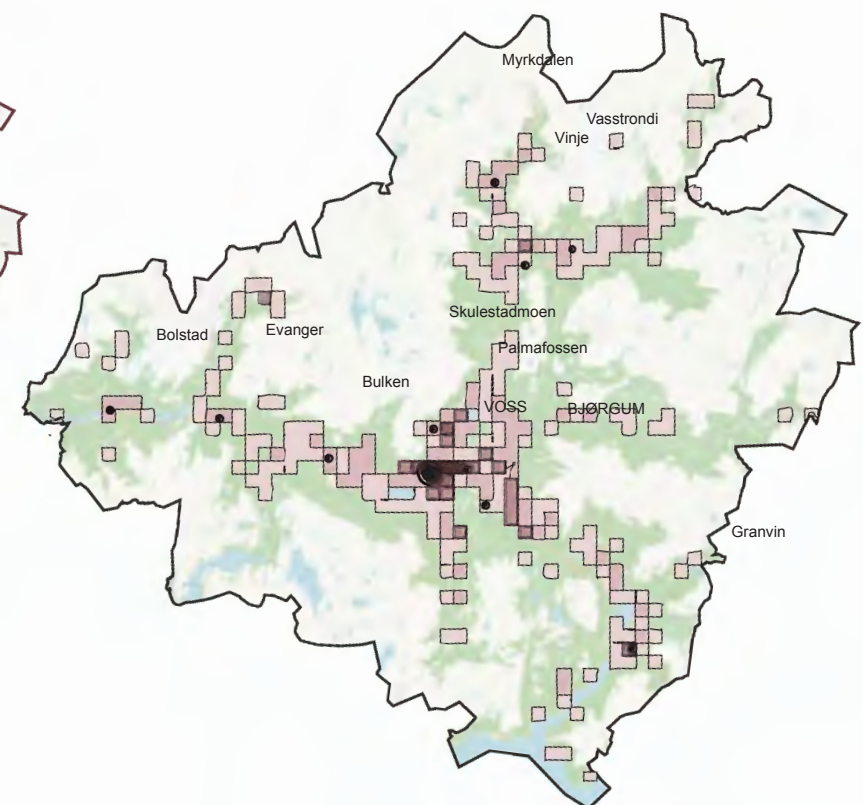
Befolkningstettleik



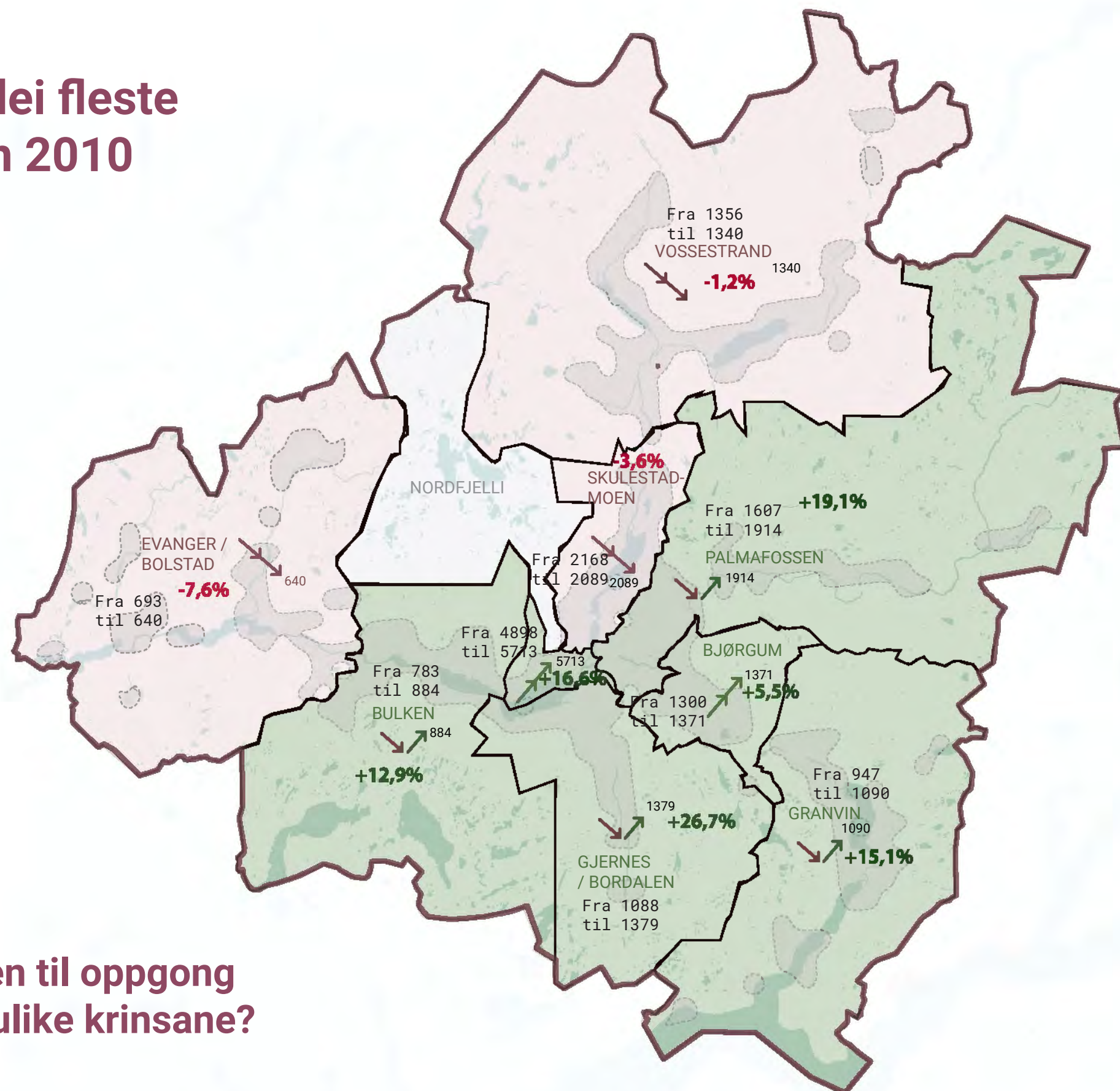
Bustadtettleik



Verksemdtettleik

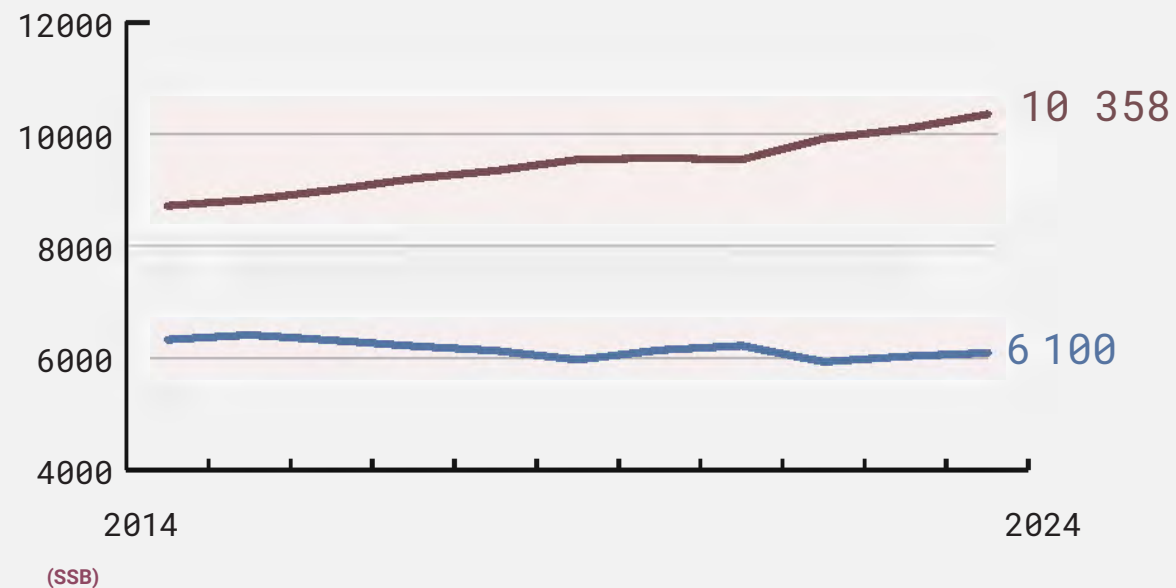


Befolkningsauke i dei fleste skulekrinsane sidan 2010

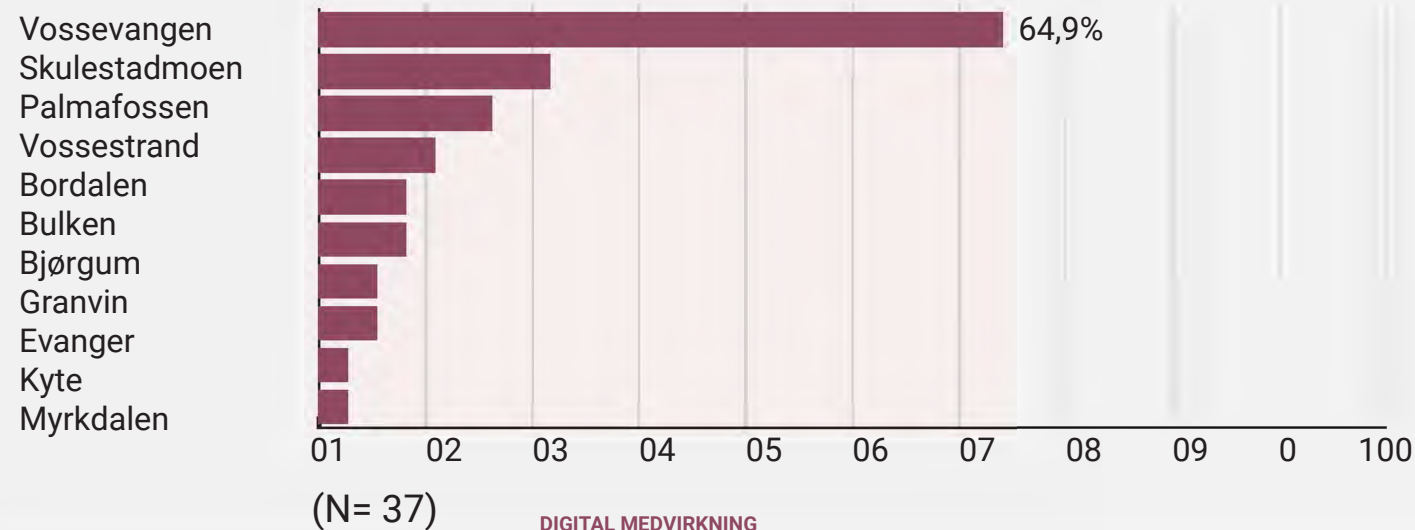


..men kva er grunnen til oppgong eller nedgong i dei ulike krinsane?

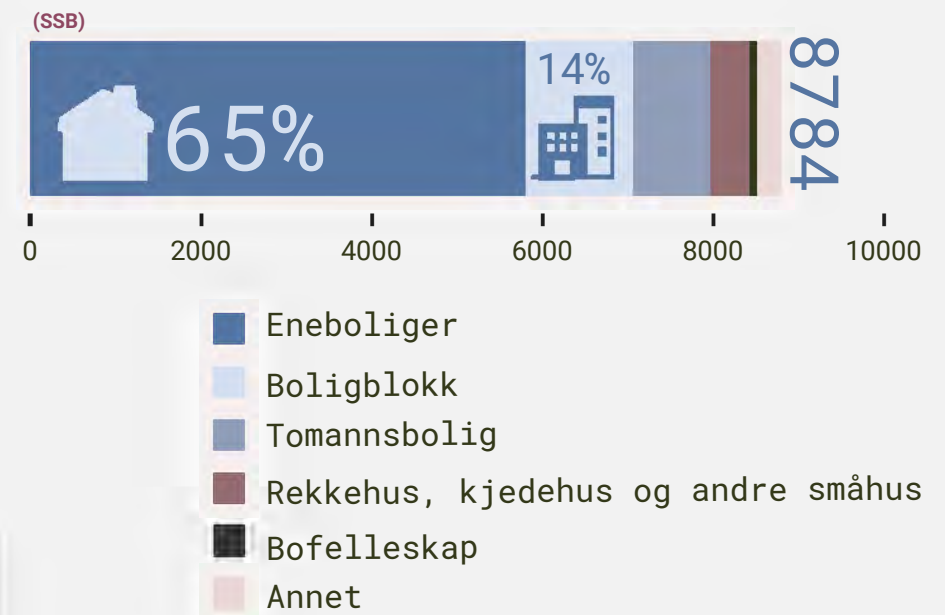
Fleire busett seg i tettbygde strøk..



.. av dei som ynskjer å flytte internt, så ynskjer dei fleste å flytte til Vossevangen..



..einsidig bustadtilbod



Innbyggjarar peikar på fleire utfordringar kring bustadtilbodet..

"Vanskelig å komme seg inn på eigedomsmarkedet som einsleg."

"Vanskeleg for unge å få bygga ein bustadar ute i bygdene."

"Få leigheitar til å leiga"

"mangler litt alternativer for leilighet om ein ønsker mindre enn enebolig, mindre uteareal, litt ut av sentrums kjærna, men vil ha meir plass enn ein leilighet. type rekkehus som einslege kan ha råd til "

"Trenge fleire bustadar i grendene. Veldig masse utleige til fritidsbustadar. Småbruk vert seld til store bruk kun for jorda, også leiger dei ut huset."

"høge prisar"

"manglar eldrebustader"

"For få boliger til salgs i utkanten av Voss."

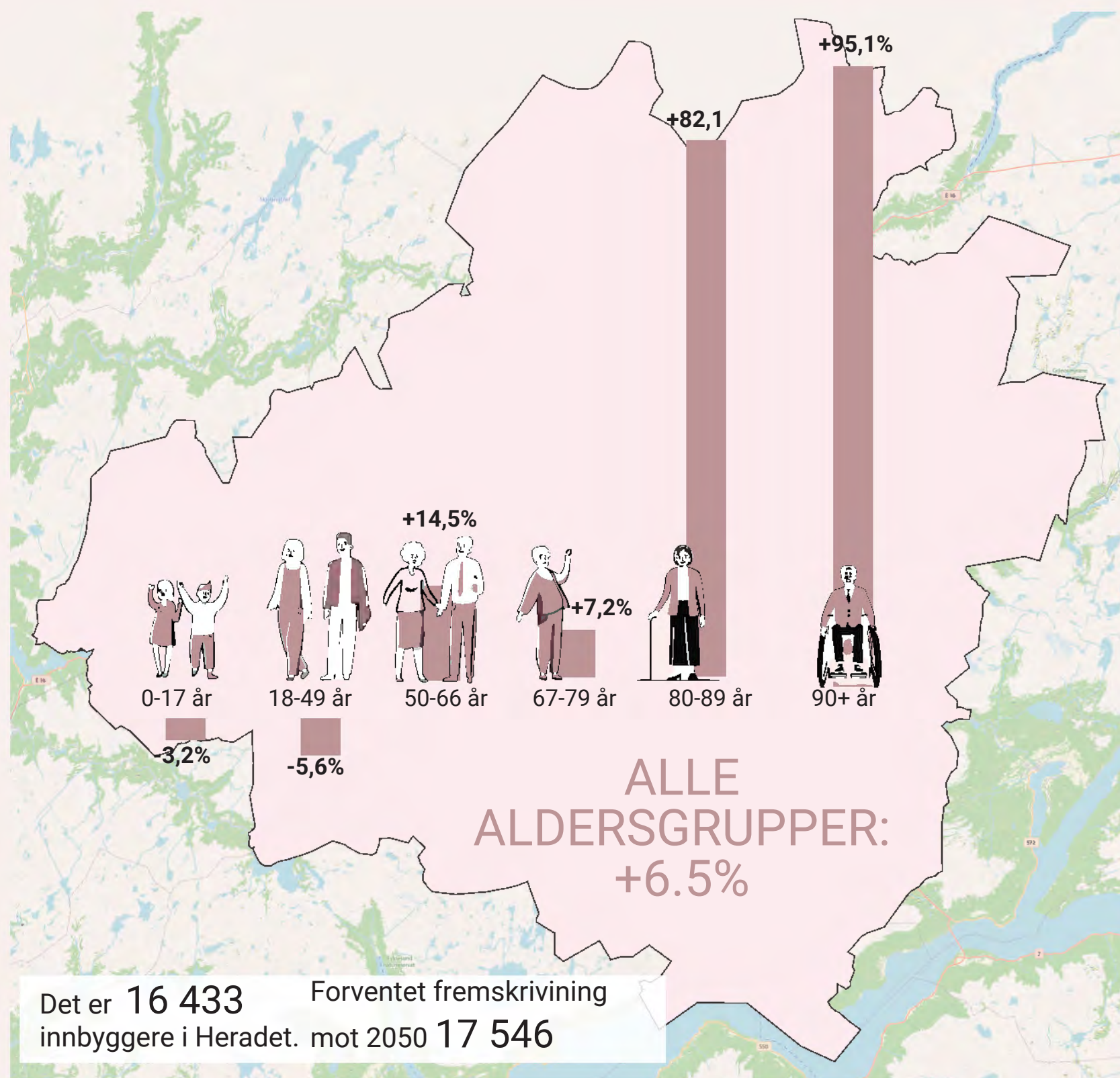
"Store utfordringar med å skilje ut tomter"

"Alt for mange bustadhus blir solgt som hytter ute i grendene. Husene blir så dyre at ungdom ikkje kan vera med i budrundene."

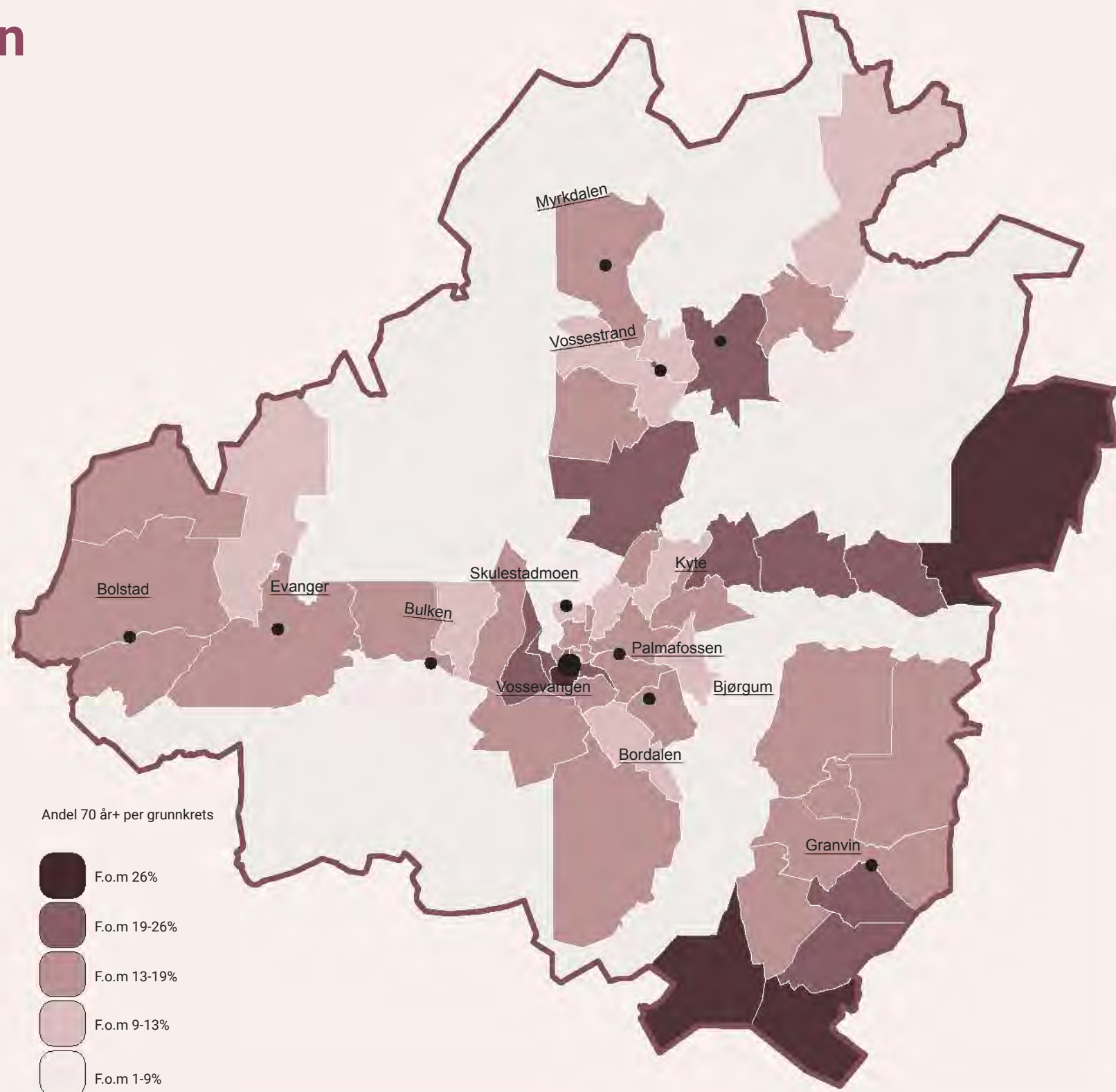
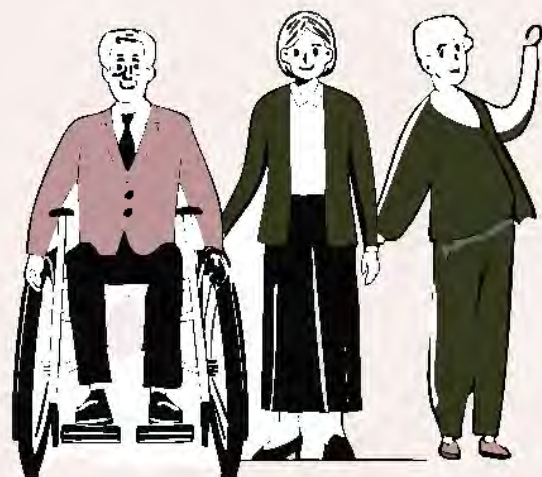
"For mange er det vanskeleg å komme inn på bustadmarknaden på Voss, og det er veldig høge prisar. Dette må regulerast for at folk skal få moglegheit til å kjøpe seg bustad"

2050: befolkningsvekst & høg andel eldre

- Utfordringar knytt til bustad, arbeidskraft, skatteinntektar, mm.
- Korleis planleggje og motverke dei store demografiske prognosane?



Høgst andel eldre omkring Vossevangen og i ytterkantane



NÆRINGS- LIVETS ROLLE

Myrkdalen

Vossestrand

152 U

Bolstad

Evanger

54

Skulestadmoen

Kyte

Bulken

195 V

V U

174

Palmafossen

89

150

233

136

Bjørgum

128

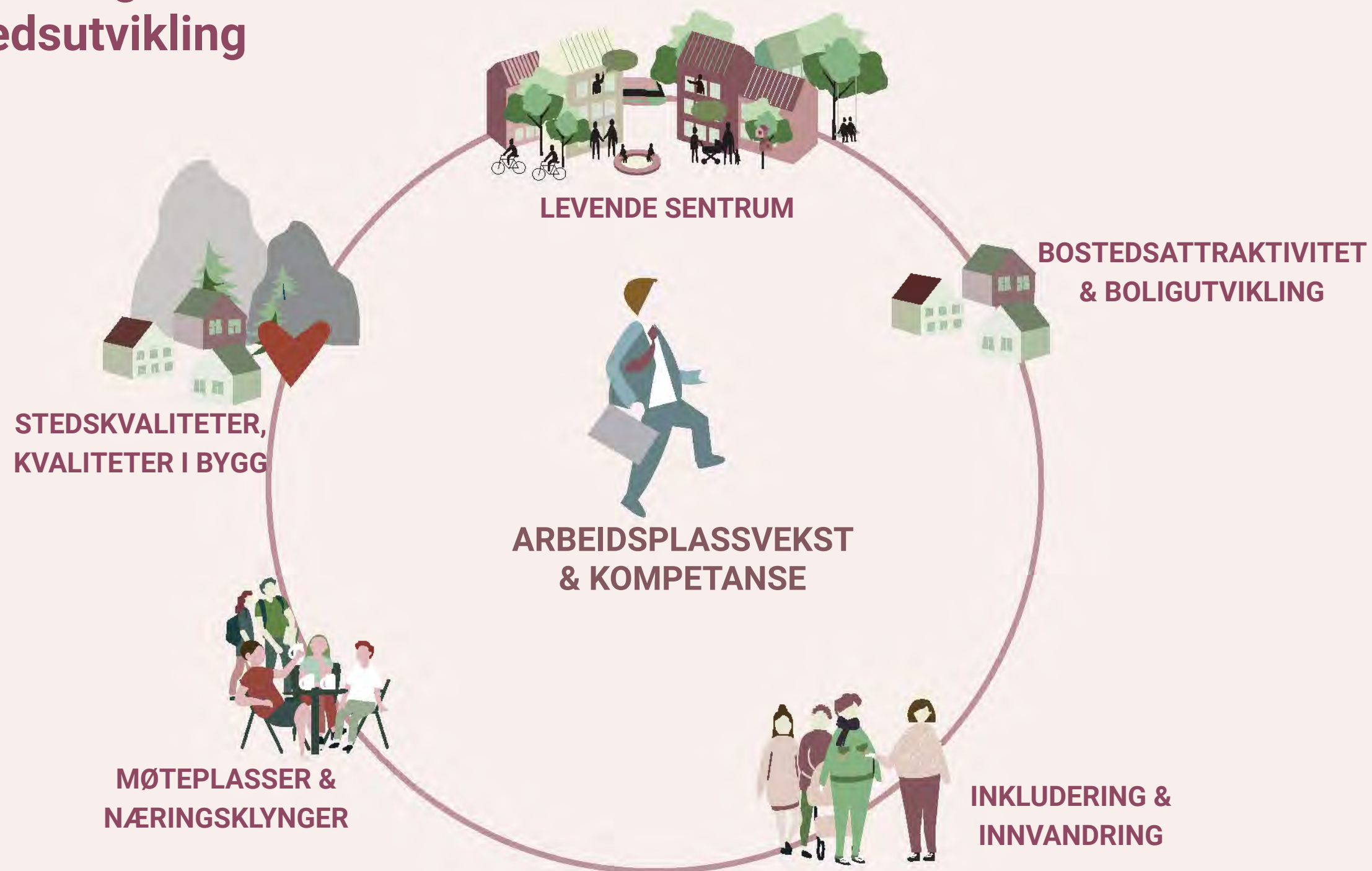
Vossevangen

Bordalen

Granvin

120 U

Næringslivet spiller ein viktig rolle i stedsutvikling



***Lokalsamfunn, tettsteder og byer i
Distrikts-Norge er ikke bare påvirket
av, men er i stor grad skapt med
utgangspunkt i et stedlig næringsliv.***

(Distriktssenteret, 2020)

Historien om Voss er tett kopla til næring

Frå <https://www.visitvoss.no/historie>

Jordbruk og gardsbruk



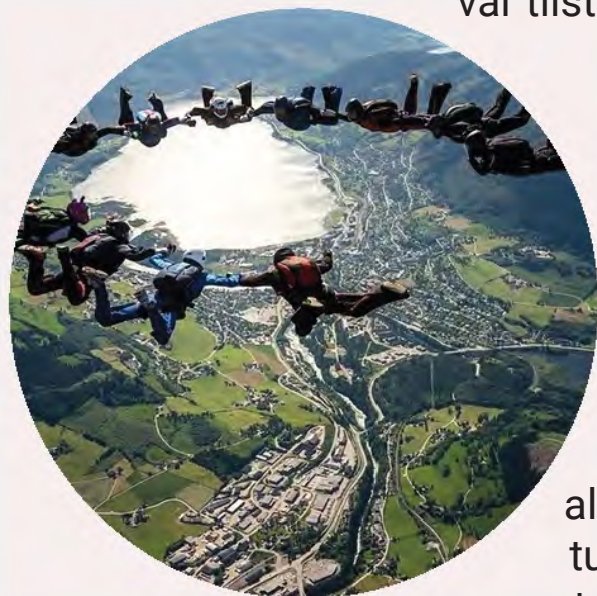
1909: åpninga av Bergensbanen
gav moglegheitar for enklare
eksport av varar



Eksport av blant anna
skifer og meieri vart viktige
næringer



1835: Utvandring til Amerika
grunna næringsgrunnlag ikkje
var tilstede



I den andre halvdelan av
1900-talet kom verda for
alvor til Voss. Her kom fleire
turistar, og samfunnet vart i
større grad prega av impulsar
utanfrå.

Jernbanen gav
og næringsgrunnlag for turisme og
reiseliv



2. verdskrig og
attreising av Vangen



Voss har eit sterkt arbeidsmarked og stor næringsvariasjon, men har mangel på kompetanse

Næringsliv - indikatorer

Næringsvariasjon



Plassering: 38/357

Inntektsnivå



Plassering: 134/357

Privat sysselsetting



Plassering: 187/357

Kommunale kjøp av private



Plassering: 123/357

Kompetanse: 187/357

Arbeidsmarked - indikatorer:

Sysselsettingsandel (etter bosted)



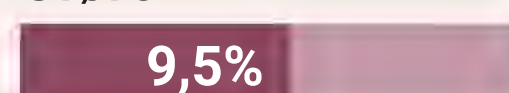
Plassering: 65/357

Sykefravær



Plassering: 128/357

Uføre



Plassering: 56/357

Arbeidsledige



Plassering: 161/357

STADSIDENTITET

Bolstad

Evanger

54

Bulken

89

Skulestadmoen

150

Vossevangen

Bordalen

195 V

V U

174

Palmafossen

Bjørgum

128

Granvin

120 U

Myrkdalen

Vossestrand

152 U

Stadsidentitet - ulike faktorar som gjer ein stad til ein stad



Voss si identitet sett utanfrå



det positive
stadsbilete styrkjer
kommunens
attraktivitet
som bustad og
destinasjon



Frå jordbruksbygd til ein mangfoldig destinasjon!

Frå <https://www.visitvoss.no/historie>



Voss er rik på kultur - viktig del av identiteten



**.. men dei sosiale
dimensjonane kjem
også tydelegare frem som ein
viktig kvalitet**



Dei sosiale faktorane kjem tydelegare fram som viktig i kvar stad



KVARDAGSLIVET & DET SOSIALE LIMET

Myrkdalen

Vossestrand

152 U

Kyte

Skulestadmoen

Evanger

Bolstad

Ilken

130 V

17 V

233 U

Palnafossen

Biergum

128

Vossevangen

Bordalen

Granvin

120 U

150

54

Sosial verdiskaping

Limet som bind alt saman: og Voss er gode på dette!

Her skaper dei ny møteplass



Erling Midtun og Siri Stuve Elvstrøm meiner det tidlegare skulebygget kan utviklast til å vera ein viktig møteplass i Dransim. Foto: Sigrid Selim



Oddvar (21) er oppvaksten med dugnadsarbeid. – Dette er min andre heim

Oddvar Himle (21) var berre to år fyrste gong han sat i trakkemaskina i Voss ski- og tursenter. No har han jobba tallause dugnadstimar.

Turneringsleiar Finbråten: – Eg vert heilt sett ut av korleis folk stiller opp



HØYT: Dugnadsånda gjer inntrykk på turneringsleiar Hallgeir Finbråten. Her får han støtte av Kenneth Klaupe og Jon Rott. Foto: Vidar Høne

Små og store i godt samarbeid for å gjera klart til sesongstart: – Fantastisk samhald



HØYT FOR 2024: Voss Fotballklubb trender av folk i alle aldrar, og både bar- og vokster jobbar saman for å gjera klubbområdet klart til sesongstart. Foto: Marie Hegg

Her er A-laget i dugnadsarbeid samla for å bli sett pris på: – Det er så meningsfylt!



BOLD I DUGNADSLAG: Bak frå venstre Olav Østberg, Ole Jørgen Kja Fos, Øyst Bakkehus, Knut Steinar Skjold, Magnus Skarvheim og Peder Klaupe. Framme frå: Odd Hegg, Lars Skj, Ole Martin Skjold, Eivind Hegg og Einar Skjold. Foto: Siri Selim

Av Gerd Selim

Publisert 20.12.24 18:00

Eldsjelene som sit samla her har lagt ned ikkje mindre enn 16 000 dugnadstimar dei siste fem åra. Prosjektet dei arbeider med, har tilført vossabygda mellom fire og fem millionar kroner



Foto: Vidar Høne

Eit lite stykke Evanger – bygd i fellesskap

Ei veske tid har det vore reine mautua i Evanger sentrum. Over hundre personar har vore med for å gjera Evanger til ein betre stad å vera.

Dugnadsånda som byggjer fellesskap



Silje Sævi (f.v.), Ylva Kneungård Hommedal og Karl Arne Hommedal ber ein sofa inn på basistageområdet på Park. Start er det klart for Voss Jazz. Foto: Siri Selim

Ordføraren rørt av dugnadsinnsatsen: – Her må vossabygda vera heilt spesiell



ORDFØRER: Ordførar er så mange som kjem for å skape ein arena for aktivitet, samhold og for inkluderer. Eg vert veldig stolt, og det er så

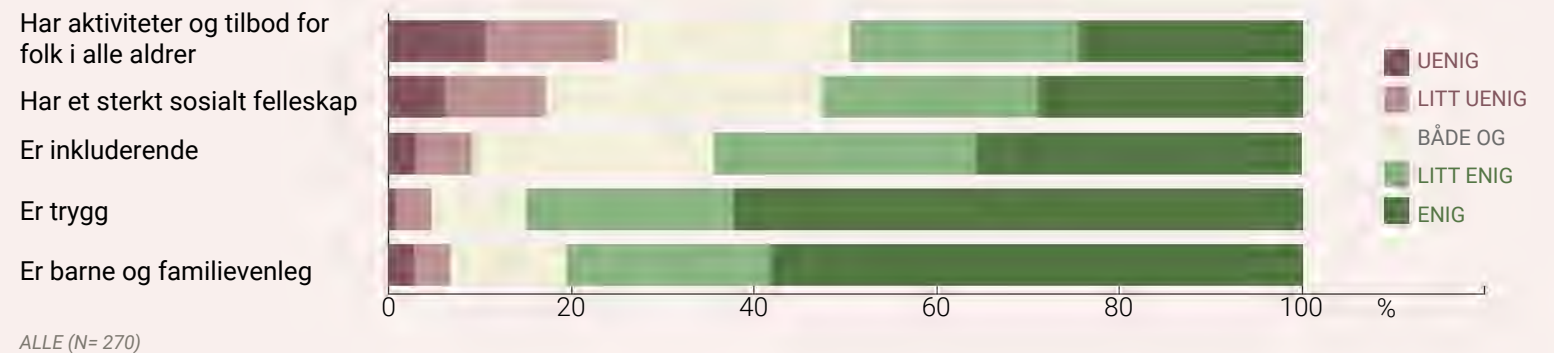
Skulen og russen samarbeider for å motverka ekskludering i russetida



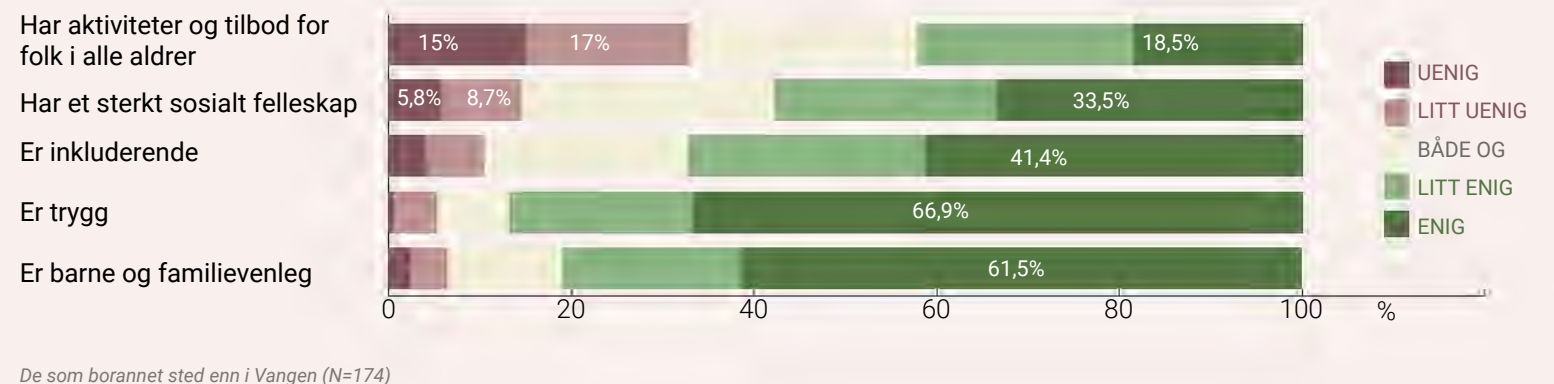
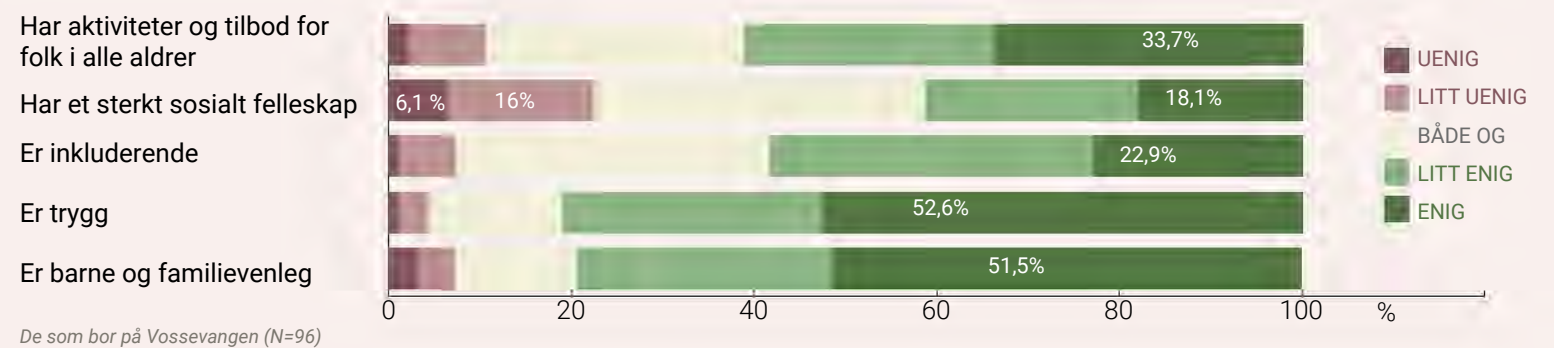
SAMARBEID I FORUS: For skulen og russetida 2021, er fokus på eit godt samarbeid augevondt. Elevinspektør Terje Lydb og nassensleiar ved Voss gymnas, Marcus Bystad Skjold. Foto: Siri Selim

Tettstadene i heradet opplevast som tryggare, meir inkluderande og har eit sterkare fellesskap

Hvor enig er du i følgende påstander om staden du bur:



Forskjeller i Heradet



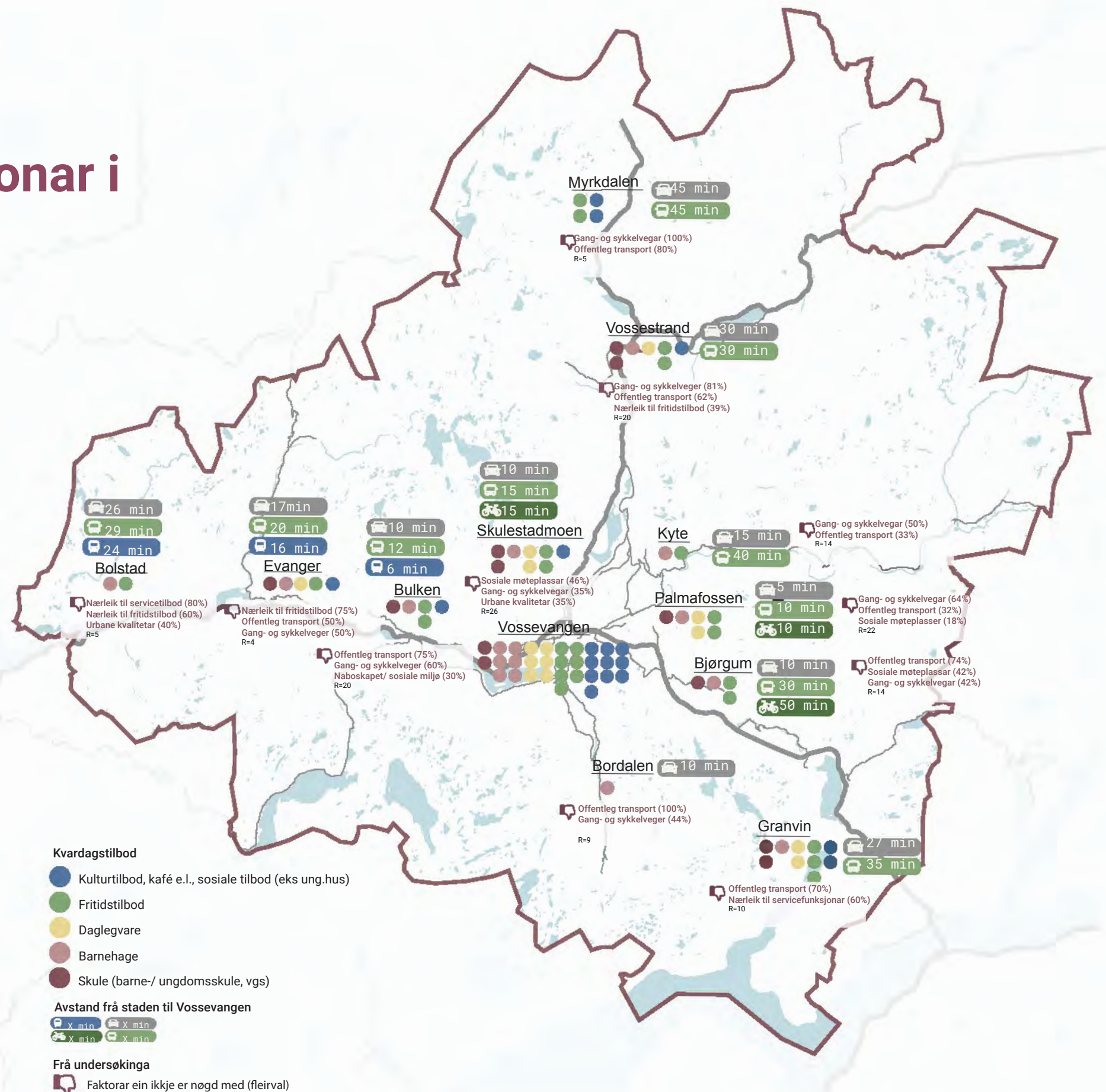
Viktige faktorar for kvardagslivet



Dekning av kvardagsfunksjonar i heradet

- Vossevangen eit naturleg
tyngdepunkt

- I områder kor det ikkje
er god dekning av
kvardagsfunksjonar er
koplingane ekstra viktige



Mange er misnøgd med med gang- og sykkelveier og offentlig transport

Busatt på Vossevangen:

Gang og sykkelveier (60%)

Offentlig transport (36%)

Sosiale møteplasser (17%)

Busatt utanfor Vossevangen:

Offentlig transport (58%)

Gang og sykkelveier (53%)

Sosiale møteplasser (26%)

Er det nokon faktorar ved staden du ikkje er nøgd med?

ALLE (N= 270)

Gang- og sykkelveier

55%

Offentleg transport

51%

Sosiale møteplassar

23%

Nærleik til servicefunksjonar

Nærleik til fritidstilbod

Urbane Kvalitetar

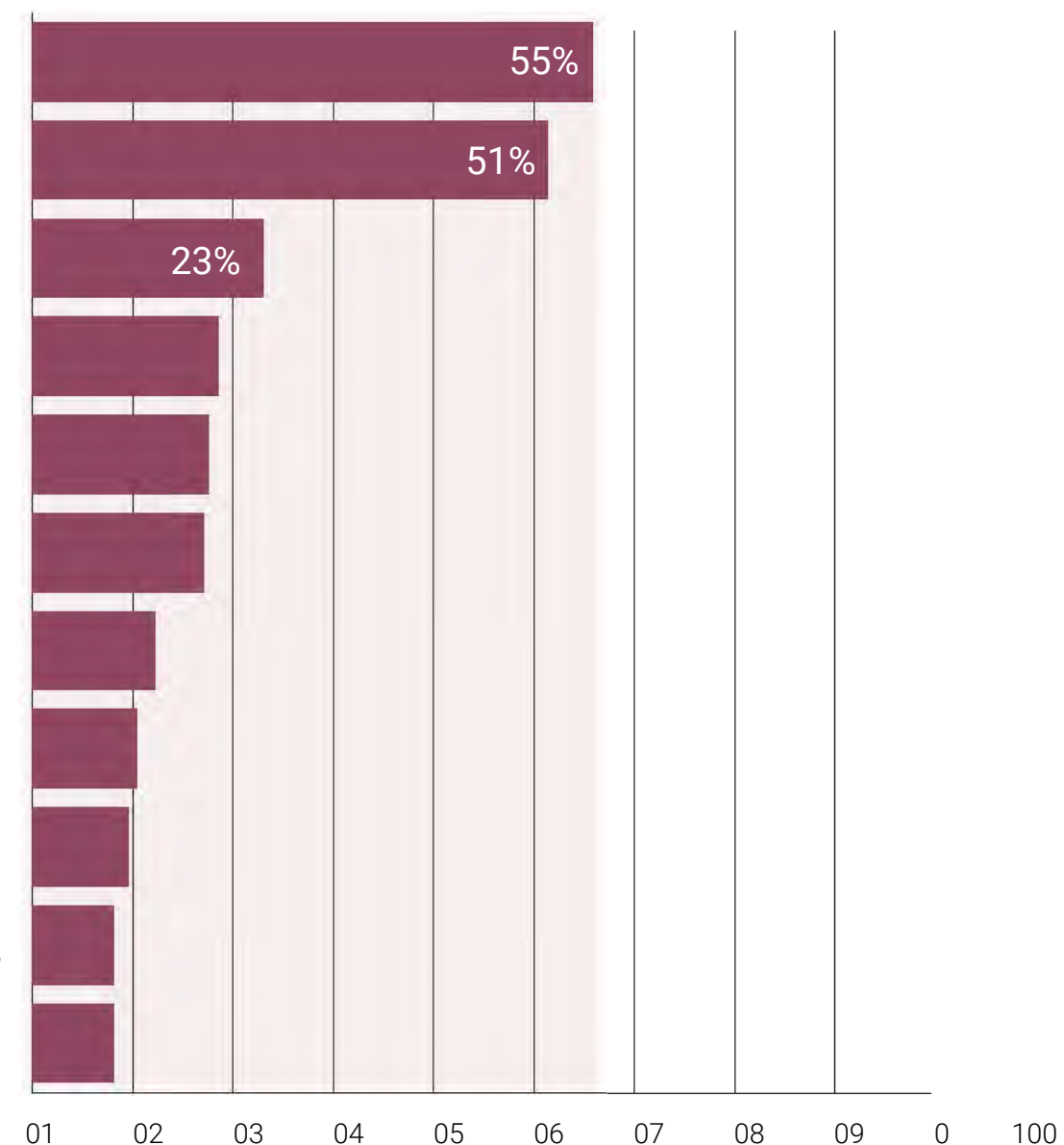
Skule og barnehagetilbod

Naboskapet/det sosiale miljøet

Oppvekstmiljøet for barn og unge

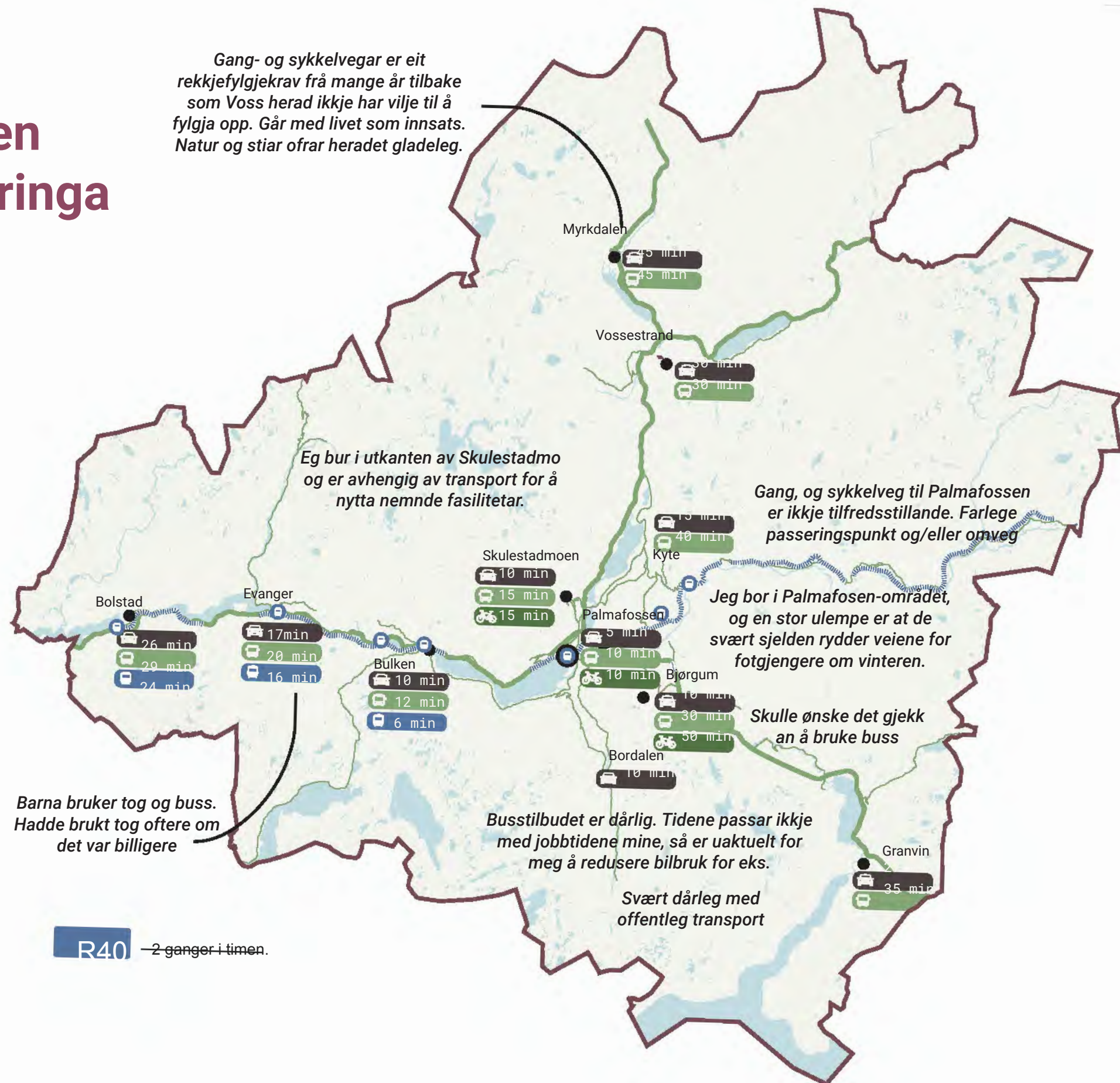
Nærleik til Grøntområder/natur/stier

Gode uterom og omgjevnader



Mobilitet er den største utfordringa

..også internt i dei ulike stedane



UTFORDRINGAR & MOGLEGHEITAR

Myrkdalen

Vossestrand
152 U

Bolstad

Evanger

Skulestadmoen

Kyte

Skjerve

150 V

17 U

Palafossen

Bjørnum

Vossevangen

Bordalen

Granvin

120 U

Trender: i livsstil og by- og stedsutvikling



Klima og berekraft som grunnmur

Klimatilpassing, sirkulær ressursbruk og naturbaserte løysingar er ikkje lenger «ekstra», men grunnvilkår. Nye sentra må utviklast med grønne strukturar, kortreist ressursbruk og låg miljøbelastning.



Fellesskap og lokal identitet

Småskala tilhøyrsløse og dugnadskultur står sterkt. Sosial infrastruktur som bydelshus, delte verkstadar eller møteplassar blir avgjerande både i sentra og i bygder som ikkje får full senterstatus.



Helse og livskvalitet i sentrum

Stadane skal vere meir enn bustad og handel – dei skal bidra til fysisk, mental og sosial helse. Tilgjenge til grøntområde, trygge møteplassar og inkluderande fellesskapsarenaer blir sentrale kvalitetskrav.



Fleksible løysingar og deltaking

Innbyggjarar ønskjer i større grad å prege nærområda sine, både visuelt og funksjonelt. Modulære bygg, ombruk og deltaking i utforming og innhald blir viktige element i attraktive sentra.



Hybrid kvardag

Arbeid, bustad, fritid og handel flyt meir saman. Det skaper behov for fleksible bygg og funksjonar, og ei senterstruktur der kvardagens funksjonar ligg nært og tilgjengeleg. Desentraliserte nærsentra blir viktige for å handtere tidsklemma.



Verdibasert utvikling

Det stillast sterkare krav til rettferdig tilgang til bustad, tenester og møteplassar. Innbyggjardeltaking og samskaping med næringsliv og frivillige vil vere avgjerande for legitimitet og langsiktig berekraft.



Myrkdalen

Vossestrand

Haugsvik

Vinje

Oppheim

Sundve

Bolstad

Evanger

Bulken

Skulestadmoen

Kyte

Raundalen

Palmafossen

Bjørgum

Vossevangen

Bordalen

Granvin

Ulike utfordringar og moglegheitar

Bilbaserte funksjonelle områder

*Palmafossen, Skulestadmoen
Vinje*

- Kan levere funksjonalitet, men mangler menneskevennlig struktur
- krevende å endre
 - Bilbaserte områder
 - Ikke menneskevennlig struktur



Autentiske små grender

Evanger, Bolstad, Granvin, Oppheim, Bulken, Sundve

Kan levere fysisk kvalitet og kulturhistorie, men lite folk, sårbart og mangel på investeringslyst

- Rik på kulturhistorie
- Små grendesenter
- Gode bygningsmiljøer



Urban fritidsdestinasjon

Myrkdalen

Kan levere på service og opplevelser som er nytt, men mangler hverdagsliv og lokal kobling

- Urbant, nytt
- Service og opplevelser





LÉVA URBAN DESIGN